

Hogy is kezdődik az igazi mese?

Hetedhét országon túl vagy azon is túl, van egy kis falu, Hetes. Igazi falu, melynek valamikor valóban hét háza volt s benne hétszer x hét család apraja -nagya élt. Az idő telt-múlt s egyre több ház, kastély, iskola és szépséges templom is épült oda.

Hetesen a 7-es szám már rég nem állja meg a helyét, mert hetvenszer-hétszer többen lakják már, s akik most oda igyekeznek, kíváncsi szemekkel, szapora szívdobogással ünnepelni mennek, mert valamikor sok- sok éve ott éltek szüleikkel, ott telt el gyermekkoruk, mely egész életükre nyomot hagyott testükben-lelkükben.

Nyár van, forró júliusi nyár. A búza táblákon már learatták a termést, a kukoricaföld mellett halad az autó, a tengerzöld növények nyújtózkodnak hosszan az utak mentén, vannak vidékek, ahol tengerinek hívják, Nem véletlen, mert óceánon- tengereken túlról érkezett Európába a kukorica Mexikóból.

A kanyargós út emelkedően fel és lejtően le egy fehérre meszelt 800 éves templom felé vezet, tornyán kereszt, majd pár perc múlva az égigérő vörös és fekete fenyők alatt álló feszület mellett halad el az utazó, Gyermekfejjel még nem tudta, hogy mit jelent ez a szomorú szobor, csak sokkal később jött rá az élete során.

Aztán a széles országút már házak között vezet a másik templom felé, mely még csak 200 éves, kupolás, csillagos. VAGY MÉGSEM csillagos, mert buzogány van a torony tetején, mint minden református templomon Harangjai ezen a vasárnapon is 9 óra tájban zengnek -zúgnak.

Három harang lakik a toronyban: Így hallható délidőben a rádióban, hogy a harang ott lakik fent a templomtoronyban, teste van, szíve van, ami leng és üti a súlyos nehéz fémből, bronzból öntött nagyharangot, a középsőt és a kicsit, és mindhárom zeng: bim-bam, bim-bam, és messzire elhangzik. Hívó hangjára a kiskapuk kinyílnak, fehér blúzban, ingben ünneplőbe öltözött emberek igyekeznek a templomba.

A három harang nagy idők tanúja, mert volt idő, amikor tűz-eset miatt kongatták meg a harangot, volt idő, amikor háború és veszedelem miatt, másutt talán árvíz miatt verték félre a harangokat, hogy tudassák a lakosokkal: *Baj van!* Előfordult, hogy harangokból fegyver lett, ágyú golyó vagy rézágyú.

Szólt a harang délidőben, régi hősi harci győzelemre emlékeztetve és szólt nagy ünnepeken többször is, és szólt, ha meghalt valaki. Ha férfi volt az elhunyt, meg-megszaggatva zengett a nagyharang, ha leány vagy asszony volt az elhunyt, a középső harang szólt, ugyancsak megszakítva kis szünetekkel.

Mindenki tudta, mi történt a faluban ilyenkor. Vastag hosszú 20 méteres kötéllel lehetett húzni a harangokat és egyszerre három ember kellett ehhez, de nem volt igazi harangozó már réges rég a faluban.

Amikor a szalagos kislányok már nagyobbak voltak, szívesen segítettek a harangozásban édesapjuknak, a kisharang Mártié lett, a középső Zsuzsié és a nagyharangot Édesapjuk húzta vasárnap délelőtt

Tréfásan vagy inkább bosszantóan jegyezték meg néha a templomba igyekvők, hogy a kisharang még sokáig zengett.

Igen-igen, nehéz volt megállítani a harang szívét-gondolta Márti szomorúan vagy még szomorúbban Édesapa.

A zeneértők, a finom hallásúak megjegyezték, hogy A dúr hangzású vagy D-dúr hangzású, esetleg B- dúr hangzású zengett tovább, de ezt nem tudtuk biztosan..

Aztán villamosításra került a sor. Egy gombnyomás vagy kettő, netán 3 és mindhárom harang megszólalt, és a mai napon kora délelőtt ünnepre készülve különös összhangban zengett, vagy ezt csak képzelték a hajdani lelkész lányai.

A fehér szalagos kislányok,- vagy akikről mesélek,- már régen felnőttek, de gyermeki hittel jönnek többedmagukkal, hogy emlékezzenek, hogy megidézzék a múlt századot, hogy felelevenítsék az itt töltött éveket, évtizedeket a templom közelében, a gyermekkor színhelyén.

Igen, valamikor szép volt ez a ház, a kert, minden, ami a házhoz tartozott, a gyümölcsfák a málnás, a mogyoróbokrok, a körtefa, a veteményes, a rét a külső szántó föld, minden, ami a gazdasági épületekhez tartozott, a szénáspajta, a szeneskamra is, a nyúlketrecek, a baromfiólak, a vidék minden ajándéka, derűje, de ki tudta azt gyermekkorában, hogy mennyi gond lapul minden fal, kerítés mögött. A templom pár lépésnyire volt szárnyas nagy ajtaján ment be a lelkész meg a legények vasárnaponként, a torony alatti utcai ajtón a lányok, asszonyok és a gyermekek.

A templomban mindenkinek saját helye volt és van most is, mert mintegy ösztönösen oda ül a két leány, ahol hajdan ült.

Tudta, hogy a szokások maradnak és ez jó, nem kell változtatni. Mindenki tudja most is, hova kell ülni a fiúknak, lányoknak, módos gazdáknak és előljáróknak, szerényen ülnek az idős asszonyok hátul, senki sem ül élete párja mellé, az istentiszteleti szertartás azt követeli, hogy a fontosság szerint a központi hely a bársonyterítős úrasztal, a mózes-pad, a szószék a hangvetővel, ahonnan az igemagyarázat szól, fontos az orgonaszó, a zsoltárok, a dicséret, ima és a himnusz.

Mindennek ideje van, elrendelt ideje vasárnap itt ebben a fehér falú, régi kövezetét szőnyeg borította, puritán szépségű templomban. A felújított ablakszárnyak nyitva, kintről madár csicsérgés hangzik hosszan..

Mi jön elő a múltból az emlékezetben? Az emeleti orgona, a hangszerek királynője a boltívek alatt. Hajdan ott fent télen és nyáron, az elefántcsontbillentyűkön játszott a két leány felváltva, s ahogy nőttek, úgy lett egyre teltebb a korál zene, a kottaismeret is egyre fontosabb. Nem volt baj, ha lent az énekhang nyújtottan szólt, mert zengett a zsoltár, a dicséret Isten felé. A gyermekkorban csak annyit érez az ember, hogy itt lakik ebben a házban Valaki, arca elképzelhetetlen vagy mégis emberi, jóságos, bölcs öreg és szigorú, de minden imát meghallgat.

Isten= régi szó, vajon hogy írták le régen? Ü S T E N vagy eS- Té- eN magánhanzók nélkül, ahogy óhéberék JHVH-t írnak-vésnek a kőbe. Valaki Öregistennek írta versbe foglalva, ez furcsa, de a Teremtés kezdete rég volt, legyen tehát Isten örökké jóságos, jószívű, kegyelmes, irgalmas és lehet öreg is.

A templomban a szemben ülők figyelik egymást, nézik szemérmesen, vagy kutakodva. Itt nem szabad pajzán gondolattal nézni a másikat. Isten szeme mindent lát.

A fehér szalagos kislányok már a jelenben élnek, himnusz éneklése után felnőttként néznek vágyakozva a régi ház felé, melynek lépcsőjén hajdan virágzó csodatölcséres kaktuszok voltak és szőlőlugason piros csemegeszőlő termett és most be van üvegezve az egész előtér és szőlő sincs és kaktusz sincs és minden oly kicsinek tűnik. A ház belső szobái, ahol 32 éven át éltek a szülők, ahol a fehér szalagosok iskoláskorúak 10 teljes évet éltek. Gyermekkoruk, bakfis korszakuk, nagylányságuk ideje volt ez az idő.

Minden előjön a *ballagó idővel, andante*, ahogy egy Beethoven műben hallja az ember, vagy a homokórára gondol, Haydn zenéjére.

Hány percre van állítva a homokóra?.Egy lágytojás megfőzése 2 perc, ugye?

A hajdani hálószoza átalakult régi iskola padokkal gyermekhitoktatásra.a középső nappali menedékhellyé, tele van régi kimustrált rekamiéval talán átutazók számára, a harmadik szépséges kékvirágos tapétás fehér cserépkályhás szoba ajtaja zárva, hátul a hajdani iroda és lakószoba gyülekezeti teremé változott a szószékkal a sarokban De jó, hogy van itt élet! 50 fő összesen a hetes-i templombajáró lélek száma, van gondnok, presbitérium, asszonyok, akik segítenek, virágot hoznak, a 200 éves templomot szellőztetik, az előkertet virággal ültetik be, öntözik. És van villany, van víz, fűtés, a konyha mindennel felszerelve, a fürdőszoba is, ha úgy adódik, hogy valaki itt száll meg, vagy véglegesen beköltözik majd és itt marad akár 32 évig lelkipásztornak.

De mi ez a fájdalmas látvány? az alsó épületek falmaradványa?, az ajtó korhadtan lóg, egy erősebb szél ledönti a hajdani kemencés füstölő mellékhelyiséget is befogadó rozoga falat.Nincs semmi mögötte..vagy mégis? talán a szerű, pajta, istálló vagy csak ólak és hátul a veteményes.

Idézzük meg!- néz össze a két látogató,- az alsó konyhai emléket!

Valóban hatalmas kenyerek sülték ott, a kenyértésztát teknőben dagasztották, a kemence forró volt, a parazsat is kihúzták horolóval, az agyagfal melege sütötte pirosra a kenyereket, hármat egyszerre, egész

hétre valót. A füstölőbe évente egyszer került sonka disznóvágás után. Asszonyok dolgoztak az alsókonyhában, elúszik arcuk, kötényük a múltba, ahogy tepertőnek valót vagy kolbásznak valót dolgoztak fel az 1950-es években.

A kerekes kút beton alján és kávján, fekete festékekkel:

Pásztor Pál- Kaposvár. A név még ott van most is, de kút nincs már, mert betemették, ház épült rá oktalanul.

Csak 20 méterrel van odébb tolva a rácsos faszerkezet, oldalán a hatalmas kerék. Vödör nincs a kávján és lánc sincs, és víz sincs alatta. Vagy mégis? Mert utcáról csöveken jön be a házba. Hajdan vödörrel vitték hátra a veteményesbe a paprika palánták árkába vagy a paradicsom tövébe, az uborka földre estéknént a kislányok és nézték, hogy naponta mennyit nő a kicsi csemege uborka? Lehet-e szedni, mert másnapra többszöröse nő és akkor már magnak való lesz. Ezt korán megtapasztalhatták gyermekkorban.

A kukoricára felfutott tarkabab szép piros hüvelyét kosárba szedték, nézték a kukoricacső haját, hogy szőke, ezüst vagy rózsaszínű, lehet-e már lebontani a csuhét róla, lesz-e belőle csutkababa! Igen, megjelenik a múlt, a kukorica morzsolás, a tollfosztás, mert hogy a baromfiudvarban a tollasodó libák már kezdték elhullatni nyáron a tollpelyhüket. Az bizony nagy kincs volt.

Hátul az árnyas kertben a vérmogyoró bokrok, a cseresznyefa alatt kis pad, a diófa árnyékában csend honolt, ahol olvasni lehetett meg tanulni naplót vagy verset írni, álmodozni.

Most nincs diófa, nincs vérmogyoró bokor, nincs málnás és nincsenek libák, csirkék sincsenek. Semmi nincs, csak a megelevenedő emlékekkel a múlt.

A két fehérszalagos lány hajdan málnát szedett, behozta a tálban, de mire beérkezett vele, útközben evett belőle, megcsappant a tányér tartalma. Ez is emlék már.

Este egyik vagy másik lány a tejszarnokba ment frissen fejt tejért. A két liter nagy kincs volt. A gazdálkodók asszonyai, a kendős nénik vitték nagy kannákban saját tehenük tejét, akár napi 10 litert is. A lányok a zsíros tejért mentek, mert abból lett a tejszín másnapra és később a

tejföl vagy rázás után a vaj..Mi mindent tud egy falun élő ember, azt is hogy mi lesz a tejsavóval az íróval.

Mindennek haszna van,mindennek eredete, eredménye, sorsa és rendeltetése.

Esténként biciklire ültek a fiatal emberek, mindkét lánynak akadt kísérője, vagy csak az hitték a lányok, hogy miattuk kerekeznek a sötét estén ezek a fiúk. Rövid egyszerű szavak.hangzottak :-Hova mész Márta? vagy Zsuzsi? Eljöhetnél velem moziba....

Esténként szólt a zongora, messzire elhangzott a kötelező kottákból az ujjgyakorlatok monotóniája a hosszú, barna, elefántcsontbillentyűs-hangversenyre tervezett páncéltőkés - zongorán, mely a távoli gondoskodó nagymamától jött vonaton, teherautón, aztán valaki felhangolta a húrokat.

Beethoven Für Elise és Mozart szonátái,Chopin keringők és persze Bartók később alaplú volt, amit sosem szeretett a 13 éves lány, pedig mondták rá a zeneiskolai évfázón, hogy muzikális a kis Bata, de a 11 évesnek később felnőttként kenyérkeresete lett a zene. Mindkettőjük élet elemévé vált a kóruséneklés....

A hetesi mesebeli Somssich-kastélyra egész életükben emlékezni fognak a lányok.Évszázados fák vannak a parkban mai is. A 100 kivágott gesztenye fa helyére padokat helyeztek el gondos kezek.A gyertyán fasor és hársfasor mentén lábnyomok. A magnólia és sombokrok is fontosak az emlékezőknek, hisz Somogyban járnak, a som jellegzetes növénye e tájnak.

A platánok hámló kérgű fenséges törzse, ágai és a fenyőfasor nem mindennapi látvány. A grófi lovas istálló a parkban valamikor nevezetes volt, a nagybirtokon és a közeli Somogysárdon lótenyésztés folyt, a füves nagy területek, rétek, malom, a birtokon dolgozók egyszerű házai a park közelében sorakoztak. De sokan laktak ott 1957-ben és utána is.nehéz volt onnan kilépni, új életet kezdeni, bár az akkori új világ új jövőt ígért azoknak, akik korábban kiszolgáltatott helyzetben voltak! Talán érthető, hogy egyikük-másikuk nagy karriert futott be, felejtve a múltat, belül elnyomva szívben -lélekben a nyomorúságos életet.

A kastélyból idővel 4 tanteremes iskola lett., talán épp 1957-58-ban szombatonként ott dolgozott a falu minden lakója, téglát hordott, tisztított, a kislányok szülei is, hogy is mondták ezt akkor? egy furcsa jelzöt kapott a kommunista szombat.

Egy- egy tanterembe az első -és második osztály került, a harmadik- negyedik is összevonva. A felső tagozat? egy- egy osztálynak kb. 10-12 tanulója volt, szomszéd falvakból is voltak u.n.bejárók, akik reggel busszal érkeztek és délután visszautaztak Bodrogra, Csombárdra, hajdani grófi birtokokra. A tanítók és tanárok közül vannak felejthetők és felejthetetlenek, egyik -másik módszere még a múltból hozott, ott gyökerezett a pálcával-vonalzóval, tenyeressel- körmössel.

Innen nőttek ki a fehér szalagosok és a többi lány meg fiú élettellel, remélve, hittellel vagy kétkedéssel, álmokkal, vágyakkal, füstbement tervvel akár önmagukat is becsapva, de ki tudta, hogy milyen idők jönnek majd. Voltak ünnepek is, amire jó emlékezni, a falu szülöttje népdalgyűjtő volt, a Kalevala műfordítója, hajdani lelkészcsalád fia Vikár Béla, róla nevezték el a falu fontosabb intézményeit, mozi, a fő utcát is. A fővárosból jöttek ünnepelni a 100 éves születésnapját, az iskola igazgatója balladás műsort tervezett, kasmirszoknyás leányok táncolták a Görög Ilona balladát. A fiúszereplő árvalányhajás kalpagban csizmában szerepelt. Minegyűjűk nevére emlékezünk. A szépséges Jancsó Adrienn szavalt....

És Gábor Diák dalmű hangzott el a következő évben, vagy a János vitéz daljáték. A főszereplő mindig ugyanaz volt, egy szomorú történet hordozójaként. A mozgalmi élet? igen, volt a termelőszövetkezet földjein szombatonként begyűjtő munka, hajnali kertészkedés és volt főzőverseny is az iskolások számára és hímezések készültek a ugyancsak a hajdani lelkész Szabó Bálint esperes leánya, Márkus tanító néni vezetésével és főzőtanfolyamok a 14-16 évesek számára, hogy kellően készek legyenek, ha hamar szeretnének férjhez menni. Mert ez volt a rend ott falun. Akadt, aki tovább tanult és volt aki otthon maradt, a háztartásban segítkezett.

Most itt van a két leány a fehérszalagos, a mosolygós gödröcske még az arcukon, csöndesen vonulnak, lépkednek, néznek, hallgatnak vagy csak bólogatnak, hogy itt volt a templom melletti úton egy májusi éjjelen a osztálytársak által felállított a májusfa és aznap éjjel a szerenád is

felhangzott és gyertyát kellett gyújtani, mert szólt az Édesapa, hogy ez kötelező hagyomány.

És mi lett a korukbeliekkel, a nevük is megkopott az emlékezetben, aztán mégis egy ölelés, egy hang, egy mosoly és minden megvan, előjön, megelevenedik, hogy jó volt hozzád-hozzám, hogy kedves volt, figyelmes volt, hogy nem felejtett el, hogy vannak a szembejövők is emlékei, de mennyi? Mert ő vagy ők csak a két szalagosra emlékeznek meg szüleikre, de a kislányok próbálnak 32 év után mindent megidézni. majd sikerülni fog, menni kell még oda hamar, mert visszavár Ibolya Margit és mások.

A torony, melyben három harang lakik, a ház is, a templom is, a kastélypark is, a mozi, a gyertyános, a somos, a halastó, a kiserdő, a Pálhegyi szőlő, és a temetőben 169 sírkő, fejfa alatt nyugvók, akiket mind ismertek vagy nevük látván könny jön elő, hogy már elmentek oda, ahová majd mindenki eljut, ahhoz a Teremtőhöz, akinek Isten a neve. talán ez messze van még, tart még az Idő, még ad valami feladatot, társat, szerepet, megoldásra váró, elrendezésre váró tennivalót, megbocsátásra is, a

csaknem megbocsáthatatlan dolgokért, mert voltak ártók is, akiket valami sötét erő kerített hatalmába, valaminek meg akartak felelni, hitük szerint maguk módján saját agyuk működése kapcsán. Igen. Hetedhét országon túl van ez a hely, Hetesnek hívják, élettörténetek színhelye, lehet már mesélve mondani, hogy volt hét háza, amikor tatár vagy török dúlta, de minden időben megmarad, mert szerelmek lábnyoma van a parkban, finom érintések, alig érintések színhelyén,

Csak megmaradni tisztának, tisztességesnek, ez volt a cél, mert üvegből van a ház fala, -mondták mások- ahol éltek a lányok, ott mindenki mindent láthat, figyelhet és botránkozhat, ha botránkoztató dolgot cselekedne a leány. A szalag már el is tűnne a hajából, csat kerülne vagy pánt a helyére. Esetleg párta, mert pártában maradhat örökre.

Igen, itt a vége az élet- mesének, de ne fuss el kérlek, Olvasóm, még nincs vége, még minden megtörténhet, de semmi sem ismétlődik

Légy hálás tehát mindenért, mert az a gazdag ember, akinek emlékei vannak. Hallgasd az esti harangszót, mely elcsendesedésre hív, megnyugvásra, éjszakai pihenőre.

Hallod, hogy szól a kisharang szelíden?: -Bim -bam -bim-bam-bim...
